

NORGES HØYESTERETT

Den 18. januar 2011 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Utgård, Bårdsen og Kallerud i

HR-2012-00127-U, (sak nr. 2011/1945), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Sigurd Knudtson)

mot

Staten v/Utlendingsnemnda (Regjeringsadvokaten
v/ass. regjeringsadvokat Tolle Stabell)

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder spørsmål om saksøkeren har krav på sakskostnader etter at en midlertidig forføyning falt bort på grunn av et etterfølgende forvaltningsvedtak.
- (2) Sakskostnadsspørsmålet er behandlet en gang tidligere av ankeutvalget, jf. Rt. 2011 side 280. I ankeutvalgets kjennelse heter det om sakens bakgrunn blant annet:

”A kom fra X til Norge rundt 2003. Hun søkte om asyl og eventuelt opphold på humanitært grunnlag, men fikk 30. september 2007 avslag av Utlendingsnemnda. Avslagsvedtaket ble brakt inn til prøving for domstolene. Oslo tingrett avsa 6. november 2008 dom (TOSLO-2008-59858) for at vedtaket var ugyldig, men saken ble anket, og lagmannsretten frifant staten i dom 3. september 2009 (LB-2009-2940). Anke over lagmannsrettens dom ble ikke tillatt fremmet av Høyesteretts ankeutvalg.

Den 20. desember 2009 begjærte A omgjøring av Utlendingsnemndas vedtak, men begjæringen ble avslått 18. februar 2010. Den 4. mars 2010 vedtok Utlendingsnemnda umiddelbar utreiseplikt for A.

Den 5. mars 2010 fremmet A begjæring om midlertidig forføyning ved Oslo byfogdembete med krav om at vedtaket av 4. mars 2010 ikke skulle effektueres.

Uten å ha avholdt muntlig forhandling avsa Oslo byfogdembete 8. mars 2010 - i sak med saksnummer 10-037961TVI-OBYF - kjennelse med slik slutning:

- ” 1. Politiets utlendingsenhet forbyr å iverksette vedtak av 4. mars 2010 om utsendelse av A, DUF nr. 2003 012521 00, borger av X inntil søksmål mot Staten v/ Utlendingsnemnda og**

eller mot Staten v/ Politiets utlendingsenhet er rettskraftig avgjort.

2. Staten v/ Utlendingsnemnda og Politiets utlendingsenhet betaler kr 10.000,- i saksomkostninger til A innen to uker etter forkynnelse av denne kjennelse.”

Staten ved Utlendingsnemnda begjærte 25. mars 2010 etterfølgende muntlig forhandling etter tvisteloven § 32-8. Saken ble gitt saksnummer 10-051537TVI-OBYF2. Rettsmøte ble berammet, men senere utsatt. Ved Utlendingsnemndas vedtak 14. juni 2010 ble A gitt begrenset oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38. Staten trakk deretter tilbake begjæringen om etterfølgende muntlig forhandling.

A krevde å få tilkjent saksomkostnader for Oslo byfogdembete med til sammen 393 938 kroner, samt rettsgebyr. Staten ved Utlendingsnemnda motsatte seg kravet. Oslo byfogdembete avsa 7. september 2010 kjennelse med slik slutning:

- ”1. Sak nr. 10-051537 TVI heves.
2. Pkt. 2 i slutningen i kjennelse av 08.03.2010 i sak 10-037961TVI-OBYF oppheves.
3. I saksomkostninger for sakene 10-037961TVI og 10-051537TVI-OBYF2 betaler Staten v/ Utlendingsnemnda kroner 202.150,- til A innen 2 - to - uker etter forkynnelse av denne kjennelse.”

Byfogdembetet begrunnet saksomkostnadsavgjørelsen – slutningens punkt 3 – med at staten hadde frafalt begjæringen om muntlig forhandling, og at A da måtte anses å ha vunnet saken, jf. tvisteloven § 20-2 annet ledd.

Staten anket byfogdembetets saksomkostnadsavgjørelse til Borgarting lagmannsrett, som 9. november 2010 avsa kjennelse med slik slutning:

- ’1. Anken forkastes.
2. I saksomkostnader for lagmannsretten betaler staten ved Utlendingsnemnda 12 500 - tolv tusen femhundre - kroner til A innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.”

- (3) Staten ved Utlendingsnemnda anket videre til Høyesterett, som ved ankeutvalgets kjennelse 24. februar 2011 opphevet lagmannsrettens og byfogdembetets kjennelser, jf. Rt. 2011 side 280. Kjennelsen har slik slutning:

”Byfogdembetets og lagmannsrettens kjennelser oppheves.”

- (4) Oslo byfogdembete ga i kjennelse 3. juni 2011 på ny A medhold i hennes krav på saksomkostnader. Byfogdembetet mente det var ”klart” at hovedkravet var sannsynliggjort, jf. tvisteloven § 20–4 bokstav b. Ved vurderingen ble det lagt stor vekt på at A faktisk fikk midlertidig opphold. Byfogdembetets kjennelse 3. juni 2011 har slik slutning:

”I saksomkostnader for sakene 10-037961TVI og 10-051537TVI-OBYF2 betaler Staten v/Utlendingsnemnda kr 202 150 til A innen 2 - to - uker etter forkynnelse av denne kjennelse.”

- (5) Staten v/Utlendingsnemnda anket til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten kom til at det var feil av byfogdembetet å tillegge det etterfølgende vedtaket om oppholdstillatelse vekt ved vurderingen av om det var klart at A ville ha vunnet saken. Etter lagmannsrettens oppfatning er den riktige problemstilling om det var klart at A hadde fått medhold ”på et tidspunkt hvor midlertidig oppholdstillatelse ikke var gitt”.

- (6) Lagmannsrettens kjennelse 13. oktober 2011 har slik slutning:

”Oslo byfogdembetets kjennelse av 3. juni 2011 oppheves.”

- (7) A har i rett tid anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett og har i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (8) Lagmannsretten har tolket tvisteloven § 20-4 bokstav b feil når det uttales at vurderingen av sikringsgrunnen skulle vært knyttet til situasjonen før oppholdstillatelse ble gitt. Også for sakskostnadsspørsmålet skal det foretas en nåtidsvurdering når forholdene har endret seg etter at begjæringen ble framsatt.
- (9) A har nedlagt slik påstand:
- ”1. **Kjennelse ved Oslo byfogdembete av 3. juni 2011 i sak 10-051537TVI-OBYF/2 stadfestes.**
 2. **Subsidiært: lagmannsrettens dom oppheves.**
 3. **A tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.”**
- (10) *Staten v/Utlendingsnemnda* har tatt til motmæle og i det vesentligste gjort gjeldende:
- (11) Lagmannsretten har korrekt lagt til grunn at det etterfølgende vedtaket om oppholdstillatelse på humanitært grunnlag ikke skal trekkes inn ved vurderingen av om det er klart at A ville fått medhold i begjæringen om midlertidig forføyning. Det var ingen feil av lagmannsretten at den ikke selv traff avgjørelse om sakskostnader.
- (12) Staten har ikke nedlagt noen formell påstand.
- (13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at saken gjelder videre anke over en sakskostnadsavgjørelse, og at utvalgets kompetanse da er begrenset etter både tvisteloven § 20-9 tredje ledd og § 30-6, jf. § 20-9 første ledd. Utvalget kan imidlertid prøve ”den generelle rettslige forståelse av en skreven rettsregel”, jf. § 30-6 bokstav c. Dette omfatter ikke bare forståelsen av en enkelt bestemmelse, men også tilfeller der den rettslige løsningen beror på flere skrevne rettsregler sett i sammenheng. Utvalget kan også prøve om lagmannsrettens avgjørelse er i samsvar med mer alminnelige prinsipper eller forutsetninger som prosesslovgivningen hviler på, jf. Schei m.fl., *Tvisteloven, Kommentartutgave*, side 1362-1363.
- (14) Sakskostnadsspørsmålet skal avgjøres etter tvisteloven § 20-4 bokstav b, som har denne ordlyd:
- ”En part kan uavhengig av sakens utfall helt eller delvis tilkjennes sakskostnader
...
- b) når saken heves på grunn av forhold utenfor partens kontroll, og det er klart at parten ellers hadde vunnet saken, ...”**
- (15) Vedtaket om å gi A oppholdstillatelse på humanitært grunnlag var utenfor hennes kontroll og var grunnen til at saken om midlertidig forføyning falt bort og saken ble hevet. Det er derfor klart at det første vilkåret i bestemmelsen – at saken heves på grunn av forhold utenfor partens kontroll – er oppfylt. Dette er ikke omtvistet.
- (16) For å tilkjenne saksomkostninger etter § 20-4 bokstav b må det også være ”klart” at parten – her A – ”ellers hadde vunnet saken”.
- (17) Etter ankeutvalgets oppfatning må det i saken her være korrekt å ta utgangspunkt i situasjonen

slik den ville vært dersom begjæringen om midlertidig forføyning ikke hadde falt bort som følge av vedtaket om oppholdstillatelse. I alle fall når forholdet ”utenfor partens kontroll” er et etterfølgende vedtak om opphold på humanitært grunnlag – som blant annet var basert på nye opplysninger om at den ankende part hadde født et barn – må det være riktig at situasjonen forut for vedtaket danner basis for avgjørelsen av sakskostnadsspørsmålet.

- (18) En slik forståelse har støtte i ordlyden, og harmonerer også med at endringer i faktiske forhold kan føre til at sakskostnader i namssaker fastsettes ut fra det som ville vært riktig før endringen, jf. Rt. 1999 side 523 og Falkanger m.fl., Tvangsfullbyrdelsesloven, Kommentartutgave, 4. utgave, side 1070.
- (19) På denne bakgrunn var det riktig lovforståelse når lagmannsretten kom til at spørsmålet om A skal tilkjennes sakskostnader må vurderes slik situasjonen var forut for Utlendingsnemndas vedtak 14. juni 2010.
- (20) Anken må da forkastes. Det er ikke krevd sakskostnader for Høyesterett.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G:

Anken forkastes.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Karl Arne Utgård
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: